

ASIA **Perusteeton varattomuusestemerkinä ulosotossa**

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 27.1.2019 osoittamassaan kantelussa arvostellut ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiestä siitä, että tämä oli tehnyt ulosottovelallisenä olleesta kantelijasta varattomuusestemerkin, vaikka kantelija oli kuolinpesän osakas ja asumisoikeuden haltija. Kantelijan mukaan virheellinen merkintä on aiheuttanut hänelle haittaa työnsä.

SELVITYS

Valtakunnanvoudinvirasto on antanut lausunnon ja ulosottoviraston johtava kihlakunnanvoudin sekä kihlakunnanulosottomiehen selvitykset.

VASTINE

Kantelija ei ole käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta antaa vastine selvitykseen.

RATKAISU

Asiatietoja

Hankittujen tietojen mukaan kantelija on ollut ulosoton velallisena ajoittain vuodesta 2008 lähtien. Kantelijan ensimmäinen varattomuusestemerkinä on tehty 20.1.2012 ja viimeinen 27.4.2017. Kantelijasta on tullut kuolinpesän osakas hänen isänsä kuoltua 16.1.2015. Kantelija on ostanut asumisoikeuden 15.6.2016.

Nyt kyseessä olevassa asiassa kantelijalla on ollut perittävänä perintö- ja lahjaverot 31.5.2016 – 2.5.2017. Kantelija ei ollut maksanut hakijan saatavaa viimeistään maksukehotuksessa asetettuna eräpäivänä ja perintä on päättynyt varattomuusestemerkinään 27.4.2017.

Kihlakunnanulosottomies oli tehnyt kantelijasta varattomuusestemerkinään 27.4.2017 ilmeisesti perustuen aiempaan velallisselvitykseen ja olettamukseen, ettei varallisuusasema ollut muuttunut. Olettama osoittautui kuitenkin vääräksi, koska kihlakunnanulosottomies ei ollut selvittänyt kantelijan sen hetkistä varallisuusasemaa perehtymällä rekistereihin ja tarvittaessa kutsumalla kantelijaa ulosottoselvitykseen.

Valtakunnanvoudinviraston mukaan ulosoton tietojärjestelmään oli 28.7.2016 tallennettu seuraavaa: ”Maksaa koko velan pois syksyn aikana, kun pesänjako tehty. Velallinen kävi konttorissa. Velallinen toi peruskirjasta kopion”. Tietojärjestelmään oli 4.10.2016 tallennettu seuraavaa: ”Pesänjakoa ei ole vielä tehty. Pitäisi selvittää syksyn aikana. Puhelimessa puhuttu”. Valtakunnanvoudinviraston mukaan tallennetut tiedot osoittavat, että ulosotossa on ollut tieto kantelijan kuolinpesäosuudesta, eikä kantelijaa olisi tullut todeta varattomaksi 27.4.2017 ilman, että kuolinpesän tilannetta on selvitetty.

Kantelijan ilmoitettua oma-aloitteisesti varallisuudestaan kihlakunnanulosottomiehelle oli tämä poistanut varattomuusestemerkinään 24.5.2017, kuitenkin ainoastaan luottotietorekistereistä, koska hän ei ole pystynyt jälkikäteen teknisesti poistamaan merkintää ulosoton tietojärjestelmästä. Valtakunnanvoudinviraston mukaan on epäselvää, miten tiedon korjaaminen ulosoton tietojärjestelmään pystytään teknisesti toteuttamaan. Valtakunnanvoudinvirasto on kertonut ulosoton tietojärjestelmän kehittämisestä vastaavana tahona selvittävänsä asian teknistä toteutusta ja sitä, vaatiiko tilanne tietojärjestelmän kehittämistä.

Ulosotosta annettava todistus ulosottorekistereistä sisältää ulosottokaaren 1 luvun 31 §:n mukaan pääsääntöisesti tietoja viimeisen kahden vuoden ajalta. Tämä merkitsee, ettei 27.4.2017 tehty merkintä enää tulostu todistukselle. Poikkeustapauksessa (mainitun ulosottokaaren pykälän 3 momentti) tietoja voidaan antaa neljältä vuodelta, jolloin tieto edelleen näkyisi.

Kantelija on kanteluunsa liittänyt sähköpostiviestin, jonka hän on 19.11.2017 saanut Puolustusvoimien rekrytointiasioita hoitavalta virkamieheltä. Viestissä todetaan, ettei kantelijaa ollut valittu jatkoon rekrytoinnissa tilannevalvoja-aliupseerin virkaan. Viestistä ei kuitenkaan ilme-ne, että kantelijasta olisi suoritettu turvallisuusselvitys ja että ulosoton estemerkinä olisi ollut rekrytointia suorittavan tahon tiedossa ja että se olisi vaikuttanut rekrytointipäätökseen.

Oikeusohjeita

Ulosottokaaren 3 luvun 48 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa etsiä velalliselle kuuluvaa omaisuutta suorituksen saamiseksi hakijalle. Pykälän 2 momentin mukaan omaisuuden etsimistä ja vastaajan olinpaikan selvittämistä koskevista vähimmäistoimista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentissa säädetään, että ulosottihakemuksen saavuttua paikalliselle ulosottoviranomaiselle selvitetään ulosottorekisterissä olevat vastaajaa koskevat tiedot. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos ulosottorekisterissä ei ole vastaajaa koskevia tietoja tai ne eivät ole ajan tasalla, ulosoton tietojärjestelmässä olevan teknisen käyttöyhteyden avulla selvitetään väestötietojärjestelmään sekä veroviranomaisten, työvoimaviranomaisten, Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmiin merkityt vastaajan olinpaikkaa ja omaisuutta koskevat tiedot.

Mainitun asetuksen 5 §:n mukaan edellä 4 §:ssä tarkoitettussa perusselvityksessä saatujen tietojen perusteella vastaajan olinpaikan ja omaisuuden etsintää jatketaan, jos siihen on olosuhteet huomioon ottaen aihetta. Vastaajan olinpaikan selvittämistä ja omaisuuden etsintää jatketaan osoite- ja puhelintietojen selvittämällä, yhteydenotolla, tapaamisella, ulosottoselvityksellä sekä muihin kuin 4 §:ssä tarkoitettuihin tietojärjestelmiin merkittyjen tietojen etsimisellä sekä muilla tiedusteluilla ja selvityksillä. Asetuksen 5 §:n 2 momentin mukaan vastaajan olinpaikan selvitys ja omaisuuden etsintä lopetetaan, kun on ilmeistä, että vastaajaa tai hänen omaisuuttaan ei löydetä.

Asian arviointi

Valtakunnanvoudinvirasto on lausunnossaan katsonut, että kantelijaa ei olisi tullut todeta varattomaksi 27.4.2017 ilman, että kuolinpesän tilannetta on selvitetty. Ulosoton tietojärjestelmän tiedoista ei ilmene, että kuolinpesän tilannetta olisi enää 4.10.2016 jälkeen selvitetty. Valtakunnanvoudinvirasto yhtyy johtavan kihlakunnanvoudin näkemykseen, että kantelijan taloudellista tilannetta ei ole riittävästi selvitetty ennen varattomuusmerkinnän 27.4.2017 tekoa. Mikäli kuolinpesässä on ollut varallisuutta, olisi kantelijan kuolinpesäosuus tullut ulosmitata, mikäli muuta ulosmittauskelpoista omaisuutta ei olisi löytynyt.

Omalta osaltani yhdyin Valtakunnanvoudin lausunnossa esitettyyn ja totean, että kihlakunnanulosottomies on menetellyt lainvastaisesti tehdessään kantelijasta perusteettoman varattomuusmerkinnän 27.4.2017.

Johtopäätös ja toimenpiteet

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Kiinnitän ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiehen huomiota ulosottolainsäädännön velallisen taloudellisen tilanteen selvittämistä koskevien säännösten noudattamiseen.

Valtakunnanvoudinvirasto on kertonut, että on epäselvää, miten virheellisen varattomuusmerkinnän korjaaminen ulosoton tietojärjestelmään pystytään teknisesti toteuttamaan ja ilmoittanut ulosoton tietojärjestelmän kehittämisestä vastaavana tahona selvittävänsä asian teknistä

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

---

toteutusta ja sitä, vaatiiko tilanne tietojärjestelmän kehittämistä. Pyydän Valtakunnanvoudinvirastoa ilmoittamaan minulle viimeistään 30.3.2020, mihin toimenpiteisiin se on käsiteltävänä olevassa asiassa ryhtynyt ja onko tietotekniseen ongelmaan löydetty ratkaisu.

Lähetän jäljennökset päätöksestäni siitä ilmenevässä tarkoituksessa Valtakunnanvoudinvirastolle sekä ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiehelle.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheutta.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Tom Smeds

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi